

Historie: „Statute of Westminster” Jak v Anglii před 750 lety zakázali dezinformace

- CZ24 News | 28. srpna 2023

UK: Westminsterský zákoník přijatý za vlády Plantagetů zakazoval pomlouvačné zprávy. Komise královských úředníků na jeho základě pronásledovala královy protivníky. Aneb kdo se z historie nepoučí, je odsouzen k jejímu opakování.

V roce 1275 byl v Anglii schválen nový zákoník, který nesl název „Statute of Westminster”. Měl 51 sekcí. Článek 34 říkal: „Nikdo nesmí hlásat pomlouvačné zprávy, které by mohly vyvolat neshody.”

Článek se týkal zejména mluveného slova, neboť Gutenbergův knihtisk spatřil světlo světa až v polovině 15. století. Po vynálezu tiskařského stroje zareagovala královská moc ustavením takzvané hvězdné komory neboli „Star Chamber”. Jméno dostala podle místnosti, ve které se členové komory scházeli a na jejímž stropě byly namalovány hvězdy na nebi.

Star Chamber

Hvězdná komora sestávala z představitelů královského dvora a soudců. Do její pravomoci patřily mimo jiné i pomluvy a konspirace. Trest smrti komora naříditi nemohla, ale pokuty, mučení a bičování ano. Byla ustavena, aby zajistila dobrou vládu a předešla nepokojům a nezákonným shromážděním. Na počátku své existence byla komora mezi lidmi respektována, ale posléze začala svoji moc zneužívat, vynucovala si přiznání mučením a král ji používal k potlačení kritiků své vlády.

Před komorou končili královi protivníci, kteří byli příliš vysoce postavení na to, aby je mohly soudit nižší soudy. Často to byla náboženská opozice z řad protestantských puritánů. Jejich pronásledování bylo jedním z důvodů pro vypuknutí anglické občanské války.

Válečné dezinformace je třeba zakázat

V roce 1632 zakázala hvězdná komora všechny nové knihy, neboť si španělští a holandské diplomaty stěžovali, že nesprávně popisují události třicetileté války. Knihy se proto tiskly v Holandsku a pašovaly od země.

Historická kniha z roku 1904 o hvězdné komoře uvádí:

„Po každém ztrapnění královské vlády se komora uchýlila k větší brutalitě. Nařizovala zbičování nebo uříznutí uší. Svolávala si soudní porotce, pokud vynášeli rozhodnutí proti vládě, aby je pokutovala nebo uvrhla do vězení. Uvalovala pokuty, které lidi přivedly na mizinu. Stala se hlavním ochráncem krále.”

Místo hvězdné komory zákaz knih

V roce 1641 došla tehdejšímu parlamentu trpělivost. Pobouřilo jej kruté zacházení, kterému byly ze strany hvězdné komory vystaveny významné osobnosti tehdejší doby. Svým výnosem její činnost zrušil.

Ale ani anglický parlament nebyl příliš nakloněn svobodě tisku. O pouhé dva roky později vydal zákon, kterým na dalších padesát let omezoval, co se v Anglii může tisknout. Zákon zakazoval jakýkoli tisk a prodej knih osobami, které neměly licenci příslušného úřadu. Cílem parlamentního

nařízení bylo skoncovat s pomluvami církve a vlády, což zákon uváděl hned v prvním odstavci.

Cenzuru zadal parlament soukromé společnosti „Stationers' Company“, která sdružovala anglické tiskaře. Její zaměstnanci museli zaznamenat jméno každé osoby, která chtěla něco vytisknout. Dále měli za úkol zabavit jakékoli skandální nebo lživé pamflety a osobu, která je chtěla vytisknout, zatknout. Podle historika Sieberta „byla Stationers' Company nejúspěšnější vymáhací agenturou pro vlády v šestnáctém a sedmnáctém století“.

Zrušení cenzury = svobodná výměna idejí

Po slavné anglické Glorious Revolution v roce 1688, která dramaticky omezila moc krále a dala Anglii deklaraci lidských práv, nový anglický parlament zákon pod vlivem atmosféry svobody neobnovil.

Zrušení zákona vedlo k nárůstu počtu tiskáren v Anglii, jejichž počet se za třicet let zpětinásobil.

Wikipedie k tomu uvádí: „Vznik nových publikací umožnil svobodnou výměnu idejí. V amerických koloniích, které v té době spadaly pod anglické zákony, vedlo zrušení cenzury ke vzniku nových publikací a připravilo půdu pro střet myšlenek, který vedl k americké revoluci.“

Texty, které si v Americe získaly největší popularitu, vycházely pod názvem Catovy dopisy a je to ještě dnes poučné a zábavné čtení.

Pozn. autora: Jakákoli podobnost s čímkoli je čistě náhodná. Panuje-li v zemi moudrá vláda, je střet myšlenek škodlivý a podle ochránců demokracie se to nemůže zvrhnout. Psali to prý v nějakém manifestu o strašidlech.

Zdroje:

- (1) [Statutes of Westminster](#)
- (2) [Star Chamber](#)
- (3) [Printing Ordinance](#)
- (4) [Freedom of the Press in England](#)

Zpracoval: S. Spurný

[ZDROJ](#)